

# TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegraful ese de döue ori pre septembra: Duminecă si Joi'a. — Prenumele ratinu se face in Sabiu la speditură foie pre afara la c. r. poste cu bani gata prin serisori francate, adresate către speditura. Pretul prenumeratunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 48. ANULU XX.

Sabiu, in 15/27 Iuniu 1872.

Nr. Cons. scol. 171.—1872.

## Publicatiune.

In intielesulu inaltului emis ministeriale din 6 Iuniu a. c. nr. 13607 se aduce la cunoștința publică, ca cursulu de agronomia alu inventatorilor populari se va tiené, — precum s'a tienutu in anii trecuti, — asiá sì in anulu currentu in urmatorele institute :

1. In Chestelui (Keszthely) in 5 sì va durá pâna in 30 Augustu, in limb'a magiara ;

2. In Altenburgu ung. (Ung. Altenburg) in 4 Augustu, sì va durá pâna in 1 Sept. in limb'a germana.

3. In Manasturu Clusiu (Kolos-Monostor) in 19 Aug. pâna in 18 Sept. a. c.

Pentru fia-care institutu suntu placidate din partea regimului 24 stipendii de căte 40 fl. v. a. — Acei inventatori, cari dorescu a fi primiti in unulu din institutele mentionate, pre lângă obtinerea de stipendiu au a se adresá celu multu pâna in 20 Iuniu a. c. st. v. la subsemnatul Consistoriu archidiecesanu.

Sabiu, din siedint'a Consistoriului archidiecesanu că senatu scolaru tienuta in 9 Iuniu 1872.

## Caus'a româna la 1872.

(Urmare.)

Al. XXXV. Prin art. 43 din 1868 se efectuă regularea speciale a unionei Ardélului cu Ungaria. — Abstragendu acum dela intrebarea, ca, erá óre chiaru din punctul de vedere alu intiepcionei politice, consultu, ca Ungaria, a cărei corona are mai multe tieri tienatore de ea, si care concese Croacie si Fiumei o autonomia provinciale cu multu mai largă decât o a posesu pâna la 1848 — totu deodata sa unifice alta pr ovin cia, cu multu mai mare, cum e Ardélul, care posedea o autonomia deplina si marginita numai prin uniuinea personale a domnitorului comunu, si că sa o centralisese pâna intr'atâ'a, incâtua sa fia unu memento, inspaimantatoru si pentru cele-lalte provincie, la cari corona ungara are dreptu de posessione séu de aspiratiune? dara apoiné mai repetiendu nici acele motive mai in susu insistrate, din carioromâni din Ardél s'a vediutu pâna la amaracione vatemati, ca la deslegarea acestei vitale cestiuni au fostu cu totulu desconsiderati : ne restringemu aci numai la intentiunea legilor positive, cari au initiatu acestu actu insemmatu, si conchidemu, ca din tenorea art. VII alu Ungariei din 1848, care in § 5. dice, ca Ungaria e gat'a de a sustine deosebitele legi si libertati ale Ardélului, incâtua acestea nu impedece unitatea si integritatea statului, apoi art. I alu Ardélului din 1848, care primește art. VII alu Ungariei si in § 2 ordinéza esmiterea unei comissioni, a cărei datorintia era de a precisă acele deosebite legi si libertati spre a se stabili prin o lege a dietei comune, se vede, precum ca principiele conductoare ale legilor susu mentionate nici decum nu erau indreptate cătra o fusionare totale, cu atâtu mai putienu cătra o centralisare a acestoru döue tieri, cu cătu ca unitatea natională si identitatea de dreptu cu care se motivéza acésta uniune, se pote in sensulu susu atinselor dispositiuni pre deplinu ajunge in privint'a trebiloru comune ale Ardélului cu Ungaria fără vatemarea intereselor si libertătilor specific ale Ardélului, si cu deosebire a nationalor de acolo, prin urmare si a nationei române.

Al. XXXVI. Dara déca la consiliulu datu din partea acelor barbati mai cu séma din nationea magiara si secuia din Ardél, a căror entuziasmu pentru unitatea natională alu statutului ungaru i-a

rapit u pâna la perderea din vedere a aceloru consideratiuni, cu cari erau datori satia cu români, că natione conlocuitore, la aducerea art. de uniune si cu deosebire la formularea proiectului comissionei esmise prin § 2. alu acelu articolu de lege pentru special'a regulare a uniuniei, si cari sa no prevéda, ca o centralisare a tuturor trebiloru ardelenie la Pest'a va aduce cu tempu de nu si alte, dara ne-smintitu scaderi economice simtibile chiaru si pentru ei, cu atâtu mai multu pentru intregulu Ardél, — Ungari'a a acceptat — pote mai multu decât a acceptat — total'a unificare a acestoru döue tieri, apoi sa vedem in ce chipu o a executat chiaru si din punctul de vedere alu unificării.

Al. XXXVII. Din tenorea §-lui 1. alu amintitei legi (art. 43 1868), — care involvă in sine afirmațiunea absoluta a egalitathei de dreptu a tuturor locuitorilor, facia cu negatiunea absoluta a ori căru dreptu esclusiv de nationalitate si confessiune, trecându apoi la alta afirmațiune relativa si anume a impartirilor si denumirilor teritoriali dupa natiunile politice, ce au esistat pâna acum si a privilegiilor si exempliilor impreunate cu acelea, facia cu negatiunea relativa mergatore, intr'acolo, ca aceste impartiri, numiri, privilegie si prerogative ale natiunilor politice, ce au esistat in Ardél, se sterghu numai intr'atâ'a, incâtua ele atingu (nu vre-o natiune politica ci numai) vre-o nationalitate cu eschiderea altora — se vede limpede, ca pre lângă tota libertatea si egalitathea de dreptu individuale a tuturor locuitorilor Ardélului, totu-si mai esista si atari impartiri, si numiri teritoriale precum si privilegie si prerogative ale natiunilor politice de mai nainte, prin urmare si aceste natiuni politice, cari numai intr'atâ'a se restringu, respective sterghu, in cătu nu prejudeca egalitathei de dreptu individuale séu a diferitelor nationalitati facia un'a cu alt'a, nu inse si a natiunilor politice din Ardél facia cu natiunile nerecepte de acolo, si cu deosebire nu si facia cu natiunea politica româna, care prin rescriptu din 20 Iuniu s'a eliminatua iera dintre natiunile recepte ale Ardélului. —

Al. XXXVIII. Cumca nu alt'a decât a este intielesulu celu adeveratu alu §-lui 1 alu art. 43 din 1868 se vede si din tenorea §-lui 1 alu acestei legi, care sustiene apriatu art. din 1848 privitoru la legea electorală cea basata — nu pre egalitathea de dreptu individual, cu atâtu mai putienu natiunale — el pre sistem'a impartirilor, numirilor, privilegielor si prerogativelor a celor trei natiuni politice de mai nainte ale Ardélului. Dara se vede acésta si mai apriatu din tenorea §-lui 9. care reguléza denumirea judecilor supremi regesci ai scaunelor sacuiesci si a comitelor sacese, pre cându despre capitanii séu comitii supremi români că atari nu e nici vorba, — apoi si din cuprinsolu §-lui 11, care pentru natiunea (nu nationalitatea) sasescă sustiene universitatea politico-natională tocmai in intielesulu art. de lege din 1791, — bă si legea cea nouă municipale a aslatu de lipsa, d'a escunde teritoriulu acestei universitati politice, si ai garantá o lege municipale separata si autonoma, — pre cându postulatele românilor d'a se constitui si ei intr'o universitate politico-natională, cu unu capu national in frunte de a priori s'a perorescatu de unu atentatu in contr'a integratietei statului unguru.

Al. XXXIX. Noi n'avemu nimio'a in contr'a, că cele-lalte natiuni politice ale Ardélului sa se reunescă si mai incolo de atari, sa aiba cheflui lor jurisdictionali si nationali, si sa se personifice prin universitati politice nationali; dara déca tota acestea s'a potutu face si acum că si mai nainte fără periclitarea integratietei coronei Ungariei, si fără scaderea identitathei de dreptu si a unitathei nationale a statului unguru: apoi pentru ce sa nu se pote face asemene si pentru natiunea româna, fără d'a o con-

trule celealte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prince, si tieri strene pre unu 12 1/3 anu 6 fl. Inscratele se platește pentru intâi'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ore cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

strengă că sa reinoiescă iera d'a capo séu sa continue procesulu politicu celu neprescriptibile, ce lau portata mai bine de 400 ani incóce? quod uni justum alteri sequum.

Al. XL. Din analis'a legei pentru uniune, prin care amu aratatu totu de odată nu numai diferint'a dura si important'a egalitathei de dreptu politico-natională facia cu egalitatea de dreptu individual — dupa cum dice legea — fără deosebire de nationalitate si confessiune, — se vede apriatu si aceea, ca legea de nationalitate cuprinsa in art. de lege 44 din 1868 e pre departe d'a suplini drepturile, ce purcede din egalitatea de dreptu politico-natională. Dara acésta lege de nationalitate dupa cum ea s'a formulat in numitulu art. de lege nu satisfac nici chiaru libertathei si egalitathei de dreptu individuale, cu atâtu mai putienu a cerintelor impreunate cu dreptulu de nationalitate in intielesulu celu adeveratu, pre care l'a astutu legislatiunea ungara că surogatu pentru dreptulu de națiune politica cu restringere numai la dreptulu de limba.

Al. XLI. Dupa ce legea 44 din 1868 in titulatur'a sea recunoscă egalitathea dreptului de nationalitate, si totu-si in introducerea legei exprime ca toti locuitorii Ungariei, de ori ce nationalitate, faca numai o națiune politica de statu, restringendu dreptulu de nationalitate ce si l'au pusu de principiu alu legei numai la usuarea diferitelor limbi, ce mai stau in tiéra că unu articolu de moda trecătoare, prin urmare denegă si esistent'a dreptului de nationalitate: apoi urmăza in 29 de §§ nu de a regulă egalitathea de dreptu, macar a limbei, ci restringerea acestui dreptu pâna la impossibilitatea d'a mai poté usua si alta limba decât cea magiara. —

Iéta totu ce cuprinde art. de lege despre egalitathea dreptului de nationalitate! —

Al. XLII. Abstragendu acum dela acésta logica legislatória, unica in feliulu seu, — pentruca se pote, că altii sa inteleghă si numai noi sa nu o potem cuprinde, — abstragendu mai incolo si dela legile cele de mai nainte atâ'a ale Ungariei, cătu si ale Ardélului, cari incependo dela axiom'a cunoscuta a stului Stefanu, primulu rege alu Ungariei, ca: regnum unius linquae debile et imbecille, pâna la acea concatenatiune neinterrupta de legi ulteriori ale acestora döue tieri, continute recunoscă pre teritoriulu Ungariei si alu Transilvaniei afară de natiunea ungara si sicula, si natio ilirica, valachica, saxonica, pentru ca atari natiuni esistându in fapta nu se potu negă prin lege, si de se néga numai inzadaru se néga, iera corelatiunea loru se pote subsume sub o națiune colectiva a statului unguru si ecum că si mai nainte, fără d'a periclită unitatea si integritatea statului si fără de a fi lipsa de a denegă individualitatea singuratocelor nationalităti, abstragendu mai departe si dela acelu faptu istoricu, ca limb'a oficială, a tuturor nationalitătilor din Ungaria, prin urmare a statului unguru mai inainte a fostu coa neutrala latina, — pentru ca si noi recunoscem necessitatea substituirii ei prin limbele cele vii, si nu suntem neaplecăti d'a recunoscă pre cea magiara, că pre un'a, care se arata intre cele-lalte mai acceptibila pentru trebile diplomatice si centrali fără prejudiciul celorlalte limbi; abstragendu in fine si dela concessiunile facute de Kossuth la a. 1849, in numele Ungariei, pentru ca nici noi nu punem vre-o valoare positiva pre promisiunii facute intre impregiurări extraordinari, cându pote nici lui nu-i mai sta in potere d'a poté d'a acea ce promitea: dâra cu totu dreptulu potem apela la declaratiile casei ablegatilor Ungariei facute in adres'a lor din 12 Augustu 1861, si cu deosebire in proiectulu de lege despre egală indreptatirea natională, elaborat de comissionea de 67. barbati ai Ungariei, cari si astazi stau in frontea Ungariei. De si acelu operatul nu multiamea pre deplinu dreptele postulate

ale naționalităților Ungariei: totuși ce deosebire intre același și intre legea 44 din 1868? ce regres înfricoșăt? Pre cându acelu operal cu prindea în sine celu putiu recunoșcerea pozitiva de drepturi naționali și limbă, art. 44. din 1868 nu e altă decât negație absolută a ori căruia dreptu de naționalitate, și o restrinție de limbele acestoră pâna la nimicire.

Al. XLIII. Art. de lege 44—1868 in § 1. decretă, ca limbă statului fiindu cea maghiara, și limbă dietei de aci incolo e singura cea maghiara. Făcia cu dispusetiunea acăstă trebuie sa constatăm mai întâi ca românii Ardeleni s'au folosit de limbă loru atâtă in dietă din Sabiu, cătă si in cea din Clusiu din a. 1865, prin urmare ei nu se potrău privă de acestu dreptu nici chiaru in dietă din Pest'a, pentru ca afara de aceea, ca o națiune nu se pote privă de limbă sea nicăi, chiaru și art. XII alu dietei ungare din 1848 au garantat toate libertatile și drepturile speciali ale Ardéului prin urmare și dreptulu limbii române, care acolo era egala indreptatita cu cea maghiara. Dăca acestu dreptu se recunoște Croației, apoi cu atâtă mai multu trebuie elu sa se recunoște Ardélui și românilor, cu cătu Ungari'a afara de Ardélui, este locuita inca de unu milionu și jumetate de români.

De aci urmăza ca dăca Ardélui s'a unitu cu Ungari'a, acestu statu trebuie sa respecteze acestu dreptu alu românilor și in dietă comună, său dăca crede, ca acăsta concessiune aru fi o greutate pentru dietă Ungariei, apoi trebuie sa constatăm si noi greutatea noastră d'a suportă o privare de dreptu, prin urmare alternativă e neînconjurabilă ca ori sa se restituie dietă Ardélului macaru intr'atâtă, incătu români sa aiba acolo teren de a-si intrebuintă limbă sea parlamentara, ori concéda-se acestu dreptu și in dietă Ungariei. — Unitatea naționale a statului ungaru, care se aduce de motivu alu legei, după cum amu aretatu mai susu, precum și mai nainte asiă și acum nu se pote alteră prin dreptulu de naționalitate și limbă, și faptul, ca Croații și Fumanii se potu folosi de dreptulu limbii loru in dietă Ungariei, dovedesc, ca unitatea de statu nu patimesce nici o vatemare. — Dara dupa parerea noastră e și o dispositiune de prisosu d'a asigură limbă maghiara pentru parlamentu, cu vata-marea dreptului celoru-lalte naționalități ale statului, unde aceste naționalități, dăca nu aru fi oprite posibilu, s'aru folosi spontaneu in parlamentu de limbă maghiara că de ună, carea din necesitate e chiamata d'a fi limbă de cointelegeră mutua intre differitele naționalități. Senatul imperiale din Cislaitan'a n'a adusă atare interdictu, și de aceea se folosesc toti de limbă germană, iéra dăca s'o auditu acolo și alte limbi, astă s'a intemplatu forte raru, și mai cu séma la acte ceremoniale, d. e. la pone-re de apromissiune, precum astă s'a intemplatu si in dietă Ungariei, in care Croații au bine ventatuo dietă Ungariei in limbă loru, și mai multu d'abia s'a mai auditu atare intrebuiutare.

In fine nu potem retașe nici acea trista impre-gurare, ca de să acestu § promite publicarea autentica a legilor in toate limbile patriei, astădă legile Ungariei se potu astă numai in limbă maghiara și germană.

Al. XLIV. § 1. alu legei decretăza mai de-pară ca limbă guvernării tierei in toate ramurile ei e cea maghiara. Si acă trebuie sa constatăm, ca limbă română s'a folositu in Ardélui in toate ramurile guvernării tierei de susu pana josu pro bas'a egalei indreptătiri cu limbă maghiara și germană. Dăca inse organelor centrali ale regimului ungaru li e cu neputintia de a intrebuintă in toate afacerile sele toate limbile din Ungari'a, apoi nu i-e cu neputintia d'a concede că pre teritoriul Ardélului, unde s'a potutu fără dificultate — sa se intrebuinteze cele trei limbi a tieri acolo in toate ramurile administrative, și de a primi de acolo actele oficiose in ori care din acele trei limbi fără d'a constringe pre organele subalterne de acolo de a se face ma-sine traducătore pentru comoditatea organelor centrali, pentru ca e și de lipsă că organele centrali se afle genuinele postulate ale poporului chiaru in limbă lui. Nu populatiunea sa invete limbă organelor centrali, pentru ca acăstă aru fi și o impos-sibilitate, ci organelor centrali sa cunoște limbă poporului. Dăca suntem bine informati, apoi scim ca la curia regescă, unde vinu acte procesuali in toate limbile patriei, institutiunea de traducăteri s'a astădă cu totul nu numai netrebuințioasă, ci și de prisosu, pentru ca acolo se astă o combinăriune no-roicită de judecători, nu numai din toate naționalitățile

dara și din barbati, cari făcă cunoscă mai multe limbi, și lucrurile mergu corente fără de nicio di-ficultate. Aplice-se asiă dara și pre la ministeriile centrali asemenea barbati din toate naționalitățile, apoi dispositiunile cele restrințoare de intrebuintare a limbelor patriei din § 1. 2. 4. 5. 15. 16. 20. 23 și 25 alu legei de naționalitate, cari constringu pre toate jurisdicțiunile politice, bisericesci și scolari pre cum si alte corporații de naționalitate nemaghiara, de a intrebuintă limbă maghiara facia cu organele superioare ale statului, ceea ce in multe locuri e chiaru și o impossibilitate, se voru areta ca totul de prisosu și nejustificate; iéra § 6. n'ară avé de lipsa de acea usia deschisa pentru amplioatii statului d'a intrebuintă chiaru și facia cu comunele, partidele și persoanele private — după placere, său cum dice legea — după potintia numai limbă maghiara.

Al. XLV. Restringerile dreptulu de limbă in administrația justiției facu, că români sa-si vădu chiaru și causele loru de dreptulu privatu periclită. Trebuie sa repetăm si acă, ce amu premisut mai susu, ca după ce limbă română in Ardélui era pre la toate judecătoriile din tiéra egala indreptătita cu cea maghiara și germană, iéra judecătorii trebuiau sa cunoște tastrele aceste limbii de tiéra, — astădă după legea de naționalitate se respinge folosirea limbii române prin judecătorii din acele jurisdicțiuni, unde legea municipale și comunale cea restrințoare prin voturile virili, face imposibile reprezentarea românilor macaru într'o cincime a corpului reprezentativu. De acă urmăza, ca români din Ardélui, cari aveau dreptulu de a se folosi de limbă sea in toate jurisdicțiunile, astădă ne mai avendu acestu dreptu și nici judecători cunoșcatori de limbă loru, trebuie sa si hazardez causele sele de dreptu pre mōr'a plenipotentialilor său talmacilor, cari nefiindu constrinși prin lege de a depune censura de limbă română, adeseori inteleagu pre partidele mai reu că judecătoriul, său le intortochiasă intelelesulu asiă, că din aceea se urmedie perderea dreptului și ajungerea la sapa de lemn său la forci; — pre cându pre de alta parte prin §§ 7 și 9. alu legei de naționalitate, advocații români suntu opriti de a intrebuintă limbă română chiaru și dăca partidele pentru sigurantă sea apărată pretindu acăstă. — Dăca causele procesuali sumarie se potu pertractă și luă la protocolulu ver-bale și in limbă partidelor, și potu că atari avé trecere prin toate instanțele, după cum amu aratatu mai susu, fără vre-o dificultate, apoi nu potem pricpepe, pentru ce sa nu pote avé asemenea tra-tare și trecere in limbă partidelor și acele cause procesuali, la cari trebuie sa intervina advocații? și nu pricpepe nici ratiunea § 11, care prescrie ducerea cărților funduarie in limbă maghiara, cându partidele au dreptu de a încheia in limbă loru pro-pria toate acte și documente de dreptu ce se transcriu in cărțile funduarie, și cându aceste cărți funduarie nu suntu instituite pentru comoditatea ofi-cialilor ce nu cunoște alta limbă decătu cea maghiara, ci pentru sigurantă avere locuitorilor, cari au trebuita de a luă in totu momentulu cunoștiță și convingerea nemidilicita, de ele ce se trecu in acele cărți. Cumca institutiunea de talmaci și translatori, prin care § 12 alu legei voi sa oblezca dificultățile mestesiugite ale legei, s'a aratatu într'adeveru nu numai nesigura și netrebuință, dăra și de prisosu, cum amu atinsu mai susu; apoi Vai și amară de dreptatea administrata prin talmacitorii și restalmacitorii!

Al. XLVI. Nu potem inse trecere cu vederea acea impregiurare trista, ca cu toate, ca legea de naționalitate concedă unu felu de dreptu de limbă forte restrinsu alu partidelor satia cu organele cele mai de josu ale administrației publice in generalu: totusi organele oficiose, cari nu se tenu specialu de administrația politica său judiciară, credu că suntu scutite de acestea datorintă de a respectă și de a intrebuintă insusi limbă poporului.

Cu deosebire organele finanțării ale statului intrebuintă eschisivu numai limbă maghiara pâna și la prescrierile și mandatele de sol-vire a contributionilor directe și indirekte și acel-loru-lalte competenție erariali, ce le ceru și le radica nemidilicu delă toti și dela singurătii locuitorii asiă, incătu poporul nepricepandu-le nu se pote orientă după ele că sa li corespunda, său fiindu prea nedreptu incarcate, sa reclame la tempu, ci trebuie ori sa pierde tempu și spese de calatoria dile intrăgi pâna la orașele cele mai de aproape spre a cere pre bani deslucre dela barbati price-patori de limbă, că apoi dela acesti să astă ca

intr'aceea a trecentu terminale de reclamare și de recurgere, său ca atare recursu in limbă maghiara pretinde spese și mai mari, ori dăca nu vrea să se espuna la atari spese de călătorie și de curse in limbă statului, sa accepte acasă pâna va primi deslucrele necesare, dela executorii cari pentru incassarea datorintei primitive și a speselor de execuție i vine pâna să bucură cea mai de pre urma dela gură copiilor.

Intru adeveru! celu ce mai crede, ca români pretindă dreptulu de limbă numai că unu obiectu de luceu, apoi cobore-se in ori-care locuindu e po-porul, și lacramile ce le va astă pre fată a ace-stoi'a, i va convinge, ca nici o sarcina publică nu-lu apasa asiă de tare și nu-lu potu aduce mai sigură la sapa de lemn, că sarcinile ce-i provinu dela impedecarea folosintei proprii sele limbii in afacerile lui satia cu organele regimului de ori-co-ramu, fia acesta militaru, finanțare, de comuni-cație, de agricultura, industria și comerciu, de cultu și investimenti, că și de administrație politica și judiciară.

Al. XLVII. Dupa ce asiă dara amu constatatu, de ce mare însemnatate este dreptulu de limbă atâtă pentru sigurantă onorei, averei și a vietiei fiacării cive alu statului, cătă și pentru cultură po-poprului in genere, care singura pote garanta pro-speritatea statului, nu va mai fi de lipsa de a de-lucidă mai specialu și cauza investimentului publicu din punctul de vedere alu legei de naționalitate. Totusi trebuie sa amintim macaru atâtă, ca biserică fiindu chiamata de a promova religiositatea și moralitatea credinciosilor chiaru și in interesulu ordinei interne a statului, acăstă nu o pote împlini, dăca nu are ocazia și midilöcele de a o plantă incependu dela tinerime prin investimentiul scolaru.

Recunoștemu ca dăca a multiamit u pre români vre-o lege adusa in dietă Ungariei, apoi aceea e art. IX din 1868 incătu elu garantă bisericsei naționale a românilor de confesiunea gr. or. in toate trebile ei bisericesci, scolari și fundaționali, și astă impregiurare ne indreptătiesc de a speră, ca și biserică naționale a românilor de confesiunea gr. cat. se va garanta asemenea autonomia administra-tiva. — Dara pre cându art. IX din 1868 asigura autonomia trebilor nostru scolari, pre atunci legea de naționalitate și legea scolară face acea garantia cu totul iloșoria. Noi recunoștemu dreptulu de supraveghere a statului asupră tuturor instituțiilor de investimenti și de cultura, și concedem u ca statul că și biserică's, are nu numai dreptulu dara și datorintă de a radica și ajuta scoli și alte asemenea institute de cultura, și de a introduce deoblegamentul de școală, — dara din toate acestea nu se pote deduce nici escusă puterea aceea discretionara, pre care legea scolară o a depus'o in mâinile organelor regimului spre a strimtori pâna la nimicire școalele și insti-tutele de cultura radicate de comunele bisericesci, — ci aru trebui mai vertosu sa urmeze datorintă loru, de a le sprinji și dotă și din parte-și din toate puterile. Dăca legislația Ungariei crede, ca prin radicare de școli fără caracteru confesionalu va putea suprime desvoltarea simțiului de naționa-litate apoi tare se insiela in calculii sei, pentru ca — lasămu — ca tota acțiunea produce cu atâtă mai incordata reacție in direcția opusă, tocmai acțiunea intenționata de legislative, dăca aru reuști, aru lati numai neconfessionalismul in tovarășia in-ternationalismului modernu, care apoi nesimilitu aru alteră cu totul bas'a statului ungurescu. — Incidit in Scyllam qui vult evitare Carybdim.

Al. XLVIII. Legea de naționalitate — ce e dreptu — promite in § 17—19, ca in acele școli elementare, ce le radica statul prin tienuturi, unde civilor statului de ori-ce naționalitate, cari locuiesc mai compactu, sa se dea ocazie de a-si investi și propri'a loru limbă, apoi ca in instituțile de categori'a midilocia și mai inalta, unde occuru mai multe limbi, sa se radice catedre de limbile și literaturile respective: dara totu acesti paragrafi prescriu, ca limbă instrucției in școalele elemen-tare se determină prin ministru (dăca elu apoi și numai cea maghiara), iéra in cele midilocii și superiori se eschide cu totul limbă română, re-legandu-se la catedre benevol.

Unde este asiă dara dreptulu de naționalitate și limbă in instrucția publică? Legea crede ca a satisfacut cerintelor de limbă, cându in § 27 a luat deoblegamentul asupră sea, de a îngriji că-nalități compacte, sa fie pre deplin versat in limbă acestoră, dara cumca statul nu vră sa aplice prin atari tienuturi numai oficiali din respectivelor na-

nalități o spune ierosi insasi în § 27. — inse in ce chipu sa se cuaifică și oficialii de alta nationalitate și cu deosebire cei de nationalitate maghiara, cari aplicându-se în mesură leului (Löwen Antheil) au și ei deoblegamentul legale de a lăua procesele verbale și a dă resolutiuni în limbă poporului — nu o spune, pentru ca aci a uitat ori a vrut să incungiște învențimentul obligatoriu al limbii române pentru acei tineri, cari să pregătesc de a fi organe midilocitare între statu și popor.

In fine de că legislația a credut, ca va potă abstrage necesitatea imperativa a învențimentului obligatoriu de limbile tierei, când a ștărit în § 19 alu legei de nationalitate numai limbă maghiara de limbă predarei învențimentului specialu pentru universitatea din Pest'a, apoi aceea aru potă avé acea considerație ce o cere intelepciunea politica, facia cu nationalitatea română, ca celu putin la universitatea din Clusiu, ce se radica în midilocul românilor, limbă acestora sa fia acolo paritetica cu cea maghiara.

Al. XLIX. Dupa ce din cele premise se vede limpede, ca români nici de cum nu se potu indești cu deslegarea cestuii de limbă prin art. 44 alu legei de nationalitate, trebuie să constatăm mai departe și aceea, ca de a tributele dreptului de nationalitate nu se tiene numai dreptul de limbă ci și alte interese totu asiă de esențiali. Nu interesul singuraticilor aspiranti la oficiale publice — pentru ca astădi pânea cea mai amara e a oficialeloru de statu — ci interesul poporului, care are mare lipsa de a pricepe cu incredere deplina pre oficialii statului și acesta pre elu, pretinde că sa radicăm postulatul pentru respectarea românilor la imprimarea oficialelor publice. Câtă însemnatate are și cestuia scăzută in viața socială de statu, se dovedesc prin legislația Ardélului, care sute de ani mesură conferirea oficialelor publice după compon' cea mai rigorosă ale celor trei națiuni politice și patru confesioni recepte, și astădă nu fără cuvintu, pentru ca numai prin compon'ă acăză se manifestă nu numai garantia egalei indreptătiri naționali și confessionale, dar și a dreptelor speciale și individuale a populației indreptătite. Legea de nationalitate a Ungariei de să recunoscă această cestuie în § 27 o deslegă, inse numai in modu negativu, când dice, ca la imprimarea oficialelor publice naționalitatea său confesioanea, ne mai fiindu pedecea legala, in interesul populației de diferențe naționale se va lăua considerație și la individuali cu calificati din respectivele naționalități inse numai după „putintia“. Inse câtă de relativu și nesigura este garantia acestei potintie (Lehetőség) s'au vediut din urmări. Când a primit regimulu present administratiunea Ungariei, români aveau vr'o 12—15 chefi de jurisdicțiuni, cari astădă suot redosi la doi capitani și la doi comiti suprēmi usque ad beneplacitum, — apoi oficialii români cari la administratiunea politica și judiciara ocupau aproape de o tertialitate a statului personal, astădă afară de vr'o două trei jurisdicțiuni, unde cu mare nevoie se mai tineu remasitile de mei inainte — in celelalte jurisdicțiuni s'au meturat mai cu totulu parte prin alegerea virililor preponderanti, parte prin denumirile ministeriale „după putintia“, intocmindu-se cu oficiali, cari ori nu potu ori nu vreau sa respecte limbă poporului. La reinvieră regimului de astădă mai in tōte ministeriale se denumira și câte unul său doi oficiali mai înalti de naționalitatea română, — dară de atunci încocă locurile vacante ale loru no se mai imprimira, apoi ministeriul finanțelor cu aparatul seu celu mare de oficiali centrali n'a vrut sa facă nici macară atâtă, câtă faceau cele-lalte ministerie, credindu ca e destul ca români concurgu cu contribuirile de totu felul de dări, de ce sa mai concurga și cu oficialii? Apoi cumca prin atare aparatul esclusiv de naționalități, numai cu mare nevoie se potă strcură că o denumire și la posturile inferioare, e numai consecuția naturală a exclusivismului central, sub atari auspicio, necessitatea e evidentă, ca legea de naționalitate are sa dea garanție mai positive, decătă după potintia cea arbitrară.

Al. L. De că legislația insasi trebuie să constateze in legea sea 44 din 1868 existența fapta a mai multor naționalități in Ungaria, apoi trebuie să se recunoscă și individualitatea loru prin urmare și libertatea d'a se manifestă in statu că atare. — Legea de naționalitate inse in § 26 restringe această manifestație numai la libertatea intruirei in societăți spre scopuri bisericesci, scolari, scientifici și spre scopuri publice politice. — Atare dreptu lu potă manifestă numai naționalitatea ma-

giara, care se unifica pre sine, că națiunea politica a Ungariei, apoi națiunea sasescă, din Ardélul care după cum amu aratatu mai susu, se infacișează înaintea statului că națiune politica atâtă prin universitatea națiunei saconice, cătu și prin chefulu ei, care este comitele națiunei sasesci.

Cum-ca atare manifestare a românilor prin o asociație într-o universitate națională cu chefulu loru națională in fronte nu poate nici decum prejudecă unității și integrității statului unguru amu comprobătu mai susu destul de evidente, de aceea aci mai adaugem numai atâtă, ca acăză aru fi tocmai în folosulu statului unguru, care prin aceea aru castigă unu organu formale de comunicatiune și intelegeră directa cu români, cari in isolatiunea topografică etnografică, ce constringă pre națiunea română că și pre cea maghiara la o reciprocă sprijinire, nu poate fi de interesu secundariu pentru statul Ungariei. Apoi istoria ne arata, ca statul Ungariei atunci era mai mare, mai puternic și în flori, când chefii deosebitelor naționalități se grupau cu stăgurile loru sub conducerea stăgului coroanei ungare, pre căndu instrainarea naționalitătilor numai iau ingustat marginile, și i-au slabită poterea internă.

Al. LI. Cu tōta acăză doctrina istorica — durere! vedem ca legislația Ungariei, necum sa satisfaca și celor mai modeste postulate naționali, ale românilor, dară i strengoresc și in drepturile, ce le asigură celor-lalte concordanții ai statului, cu privire la participarea dreptului de alegere și de reprezentare. Nu mai recapitulăm acele gravamine ce le-amu desvoltat mai susu cu privire la modulu și forma, in care s'a compilată legea electorală cuprinsă in art. II alu dietei Clusiane din 1848, ci trecendu de-adreptulu la meritulu acestei legi, no provocănumi la motivele destul de largu desfășurate prin acei ablegati dietali, cari in dietele cele din urma a sesiunii dietale trecente și au ratificat vocea in contră monstrului acestui de restringere și rapirea dreptului celu mai constitutio-nale. A conchiamă o dieta, a unei și acelei-a-si tieri, după două legi electorale, una a Ungariei pre basă a reprezentanței poporului marginita numai prin unu censu amesuratul unui patrariu de sesiune urbarială, altă pentru Ardélul numai din cauza că majoritatea locuitorilor e româna, pre basă a privilegiilor celor feudală a celor-lalte națiuni asiă numite recepte, cu eschiderea românilor pre de o parte prin votulu universale alu nobilitorū și prin latitudinea censului fictitius, ce da mâna cu votulu universalu, numai pentru ca aceste două clase de indreptătati cadu cu prevalenția „pre locuitorii neromâni, iera pre de alta parte prin încarcarea tienelilor neprivelegiați, cari suntu mai cu séma români, cu unu censu ce l'au calculat fabricatorii acestei legi electorale din dietă Clusiana amesuratul contribuționei corespondiente la două sesiuni urbariale, scindu bine ca legile urbariale ardeleni nu permitu atâtă posessiune in mān'a unui tienaru, și in fine prin împartirea cea neproportională a cercurilor de alegere, pre de o parte, orasiele cele privilegiate, de altă cu căte două trei mii de suslete in majoritate neromâna, iera pre de alta parte preste jurisdicțiunile cele mari cu căte două sute de mii de locuitori in majoritate români numai pentru că o parechie de ablegati eschidendo-se totu de odata intelectuali de pre la sate de dreptulu alegerei, cu care ea altu-cum la orasie e investita; Cine nu va vedea din tōte acestea, ca legea electorală din Ardélul, ce a produs atâtă scandalu și in sessiunea dietala trecuta, e numai unu aparatu mestesugit in contră românilor ardeleni? Cându legislația Ungariei a primit in art. de lege 43 din 1868 despre unionea Ardélului cu Ungaria a posteriori si articolul de lege II alu dietei Clusiane, la reclamarea ablegatilor români, s'a escusat cu aceea ca legea electorală nu se potă modifica din incidenti-a altui obiectu de lege, ci va avea de grige că sa unifice și legea electorală, cându revisiunea acestei se va pune la ordinea dilei. Inse cu acăză promisiune, și cu tōta notită, ce a trebuitu sa ia și regimul, că vatamarea cea mai nesuferibila, de care s'a scarbito români ardeleni pâna întratâtă, incătu mai preferira de a se retrage de pre terenul politicu, decătă sa mai susere o insultă asiă de demonstrativa — totu-si regimul Ungariei afă de consultu prin proiectulu de revisiunea legei electorale pusu pre măsă dietei in ultimele dile a sesiunii trecute, nu numai d'a sustineea acea insultă asupră națiunei române din Ardélul, dară după ce scie bine și aceea, ca români, cari facu  $\frac{3}{5}$  din

populația Ardélului, din cele 75 de cercuri elec-torale ce cadu pre Ardélul, de cătă nu voru impedeacă si organele regimului, de abia potu alege vr'o 10—12 ablegati români, că sa pună coroană acelui legi electorale, mai adunge o excepție unică in feliul seu anume pentru Fagarasiu, — nu in favorea orasului, pentru ca voindu si face acăză, l'aru si potutu că pre celate libera investi cu unu cercu electorală separatu pentru elu, — dăra de să regimul nu o spune, ce scă tōta lomea — numai la propunerea si in favorea unei persoane aspirante la candidatură de ablegatu, in detrimentul districtului intregu si cu indignația unei naționalități de  $2\frac{1}{2}$  de milioane a coroanei Ungariei.

Al. LII. Dara nu numai prin legea electorală pentru dieta, ci și prin legea municipală si comunala se astă români nedreptati si asupră in dreptul reprezentantiei constitutionale, vediindu ca aristocratismul feudal este tradus in instituția voturilor virile a aristocratiei banale, care acum usurpează tōta poterea municipală si comunala spre scopurile sele. — Noi nu vremu sa eschidem pre acăză clasa de omeni dela o corespondiente participare la reprezentanța municipală si comunala, dăra căndu vedem ca acăză clasa si acolo unde ea d'abia reprezintă ună cincime, in multe locuri nici chiar o diecime a grănităilor publice, totu-si pretinde sa ocupe jumătate (in esenția insemnatatea) din reprezentanța municipală si comunala, suntemu constrinsi d'a ne radică vocea totu-dé-ună in contră unei dispoziții legislative, căreia i lipsesc cu totulu basă dreptătiei si ecuitatiei.

Al. LIII. Deosebita atenție din partea românilor si sprințire din partea poterei statului, merita cauzele românilor din fundul regiu si in specie ale scaunelor române filiale a Salistei si Talmaciului si a tienatului Branului, precum si a regimentului I rom. fostu de granitia, si adeca cu atâtă mai vertosu, cu cătu întrăgă națiune sasescă s'au aliatu asupră acestor români si au statorin si programu naționalu sasescu la Mediasiu in 4—5 Mai 1872 in astă privinția; care programu statul a in ceea ce privesc regulația municipală ce se astăpăta in dietă prossima cătu si cauza Talmaci — Saliste — Branu, este unu atacu in contră esistinței celor 250 mil români din fundul regiu, de cătă cei 130—150 mil sasi, atâtă naționalitatea românilor cătu si nătară fundul regiu, carea „diversitatejorium escludit“ nu sufere numiri in legi: că tiera si municipiu „sasescu“, universitate si avere națională „sasescă“ etc. nici esclusivitate de drepturi si, libertati si privilegi numai pre partea națiunei sasesci. Cu atâtă mai putinu se potă restrige dreptulu de reprezentanța alu poporului din fundul regiu prin voturi virile său vre-unu censu, avere si fundurile, ce le numescu sasi „naționali sasesci“, la cari au contribuit mai numai români, suntu proprietatea intregului popor, alu fundului regiu si suntu destinate pentru scările acestui fără deosebire de naționalitate său confesio-nare, chiar si prin orenduile mai inalte.

De unde urmează, ca si la univesitatea fundului regiu, carea administră acestea averi, trebuie sa se respecte români in mesura drăpta.

In legatura cu tōte acestea sta cauza Saliste — Talmaci — Branu. Pre căndu sasi pre acestea tienuturi impopulate, curat române, voiesc a le eschide dela fundul regiu, cu slabirea elementului român aci, pretindu ei pamenturile si regalele acestor tienuturi române că proprietate a națiunei sase, menita pentru radicare cultura panghermană, si adeca, tōte acestea pre basă unui titlu inventat de urbarialitate. Aceasta causa atinge o însemnatate parte a fostului regimentu rom. I de granitia.

In privința acestor cestuii — spre a fi aici scurti — in drumul memorandele scaunelor Saliste — Talmaci, déjà asternute dietei Ungariei, in cari se desvolta, pre largu însemnatatea acestor cause si a tuturor românilor din fundul regiu.

Asemenea neindreptatit se simte fostul regimentu român de granitia prin detragerea si retinerei acelorui averi si fonduri ale poporului lui, care este proprietate a sea si menita pentru progresul in cultura a lui. Precum au satisfacut regimul in astă privinția regimentului alu II rom. de granitia (acum districtul Nasendului), asemenea potă satisface I-lui regimentu. Căce insa nu s'au intemplatu acăză pâna acum, părta vina in o mare parte amestecul națiunei sasesci in acăză cauza.

Națiunea română are de a se îngriji de intesele poporului ei, precum in totulu asiă si in părțile esențiale ale ei, unde obvinu intesele comune si factori însemnati pentru cultura, si prosperarea

ei, căci corpula nu se va putea desvolta, deca membrii lui slabescu.

Al. LIV. Tote aceste mai susu insirate si motive gravamine, ce au si asupr'a celoru-lalte legi speciali ale tierei, si mai cu séma asupr'a executării loru iniuriint'a simtibile, ne constringu de ale aduce la cunoscint'a regimului si a legislatiunei tierei spre vindecare. Si fiind ca nici natiunea că atare nu are dreptulu d'a d' instructiune obligatorie pentru ablegatii dietali alesi din sinulu ei, nici acesti'a, cari dupa lege au libertatea convingerei subjective, nu suntu deoblegati d'a primi atari instructiuni, ci numai o detorintia morale d'a sprigini postulatele natiunei sele: asid români ardeleni facându deosebire intre caus'a sea propria si intre positiunea ablegatiloru dietali, se vedu totu de odata constrensi că pre de-o parte sa presinte gravaminele nationali inaintea poterei de statu, prin imputernicitii si transmisi sei proprii, că in modulu cuviinciosu se espereze vindecarea loru, iera pre de alta parte a recomandă si ablegatiloru dietali, că si din parte-sa prezenteze aceste gravamine in cas'a legislativa, si sa conlucre pentru implinirea dreptelor postulate ale romaniloru, cu aceea expresa resvera din partea natiunei, ca incătu ablegatii dietali voru contribui pentru binele romaniloru, acesti'a le voru si recunoscatori, iera incătu ori nu le va stă in potere, ori s'arabate dela dorintele nationali, natiunea româna nu va luá evictiune pentru faptele loru.

Noi facem esentialu deosebire, de o parte intre natiunea româna că atare si representantii seu mandatarii ei, de alta parte intre ablegatii dietali de nationalitate româna. Acei mandatarii alesi si imputerniciti prin natiune, in adunările ei si prin organele ei nationali reprezentă voința natiunei esprimele in adunare nationala si sunt strictu legati de program'a primita in adunare si de mandatulu ce li se da; iera ablegatii dietali suntu alesii poporului seu cercului respectivu de alegatori pre bas'a cutarei'a legi electorale, si potu fi alesi de către mai multe nationalităti, ei reprezentăd pre alesii loru si potu sprigini ori-ce cause, fără a fi legati de vre-o instructiune seu mandatu, acesti'a suntu numai moralmente legati de programul natiunei române că români, si incătu ei voru lucră conformu acelu'a, natiunea eo ipso recunoscere lucrările loru, altu-cum ei, nu potu deoblega pre natiune. De aci urmează ca cestiunea alegerei si participarea la alegeri din partea romaniloru, pre bas'a legei sustatore nu involvă caus'a natiunala si nu se potu confundă cu acel'sta nici potu ce-va deroge acestei'a, ci aceea participare pote si trebuie sa se faca neconditionat si de către români in interesulu loru, si adeca in impregiurările triste de fată, spre a sustine miscarea politica in poporulu românu, spre a legă pre alegatori români de intelectu'l'a loru, spre a paraliză incătu se pote stricacionile ce potu obveni causei nationale din parti contrarie.

Fiindu ca in statu constitutionalu tote postulatele natiunei in forma legala, se potu decide si aduce numai in parlamentu, de către deputatii alesi, apoi participarea la alegere este la români necessaria cu deosebire pentru acestu scopu, si deputatii români — multi puteni — voru si că români moralmente datorii a aduce acestea postulate, si a le sprigini in diet'a Ungariei, mai inainte de töte, fără insa că prin alte afaceri ale loru seu prin succesulu causei nationale sa pote deveni asta causa pericolata; căci in casulu din urma, natiunea româna este resoluta, că si pâna acum asiă de aci inainte a continuă lupt'a nationala pre cale activa si legala.

Al. LV. Suntemu de firma credintia, ca puterea statului devenita acum in posetiune normala, — ce i face possibile de a studia caus'a româna cu atentiu mai meritória, dandu-i-se si prin acela espositiune informațiile mai detaiate, nu va si neaplecata de a satisface dreptelorloru dorintie a romaniloru ardeleni, cu atât'a mai vertosu, cu cătu si acesti'a, vediendu intempinarea din partea ei, suntu gata de a aplana dupa putintia calea de intalnire.

Al. LVI. Statulu nu va poté ignoră gravaminele si postulatele unei populatiuni asiă de considerabile, cum suntu romanii de sub corona' Ungariei, căreia totu-déan'a i-au fostu credinciosi sprigintori, deca-si aduce aminte, ca potu si si suntu si tempuri, in care avendu lipsa de sprigintori acesti natiuni, acel'sta sa nu purcăda numai din datorint'a legala de supusi, ci si din entusiasmulu recunoscere-

tiei si mai multu din simtiu' unor membrii indistulati si patrioti ai statului comunu.

Din tote aceste considerante recunoscemu ca romanii ardeleni adunati in conferint'a loru generala, a conclude urmatorele:

1. In casu cîndu congresulu s'arau tiené inainte de alegeri a indemnă pre romanii cei indrepatiti la alegere, sa participe la alegerea ablegatiloru pentru diet'a conchiamata pre 1 Septembre a.c. si de a alege dupa putintia — pretutindeni de ablegati pre acei barbatii din sinulu seu, carii atât'u prin esperint'a loru politica, cătu si prin positiunea loru independenta suntu mai apti de a aperă aceste gravamine si postulate nationali inaintea legislatiunei, iera in casu cîndu congresulu se va tineea dupa alegeri, a deobligă moralmente că ablegatii români, sa substerne in forma cuviinciosa că proiectu de resolutione acestea gravamini in dieta pre care tratandu-o dupa formele prescrise prin ordinea afaceriloru dietali, sa caute de a le aduce la valore; aceasta recomandare se face cu aceea expresa resvera, ca incătu le va aperă si le va aduce la valore, natiunea li va si recunoscator, incătu nu inse ea nu va luá evictiune pentru faptele loru.

2. Conferint'a in fine alegando din sinulu seu o deputatiune ad hoc statatore din ambii Metropoli si că conducatori, si din 10—15 barbatii distinsi, cari in solidaritate sa presentide aceste gravamine si postulate atât'u domnitorului in forma cuviinciosa de preaumilita rugare, cătu si ministeriului in forma de memorandu cu acea imputernicire, ca, intrandu in pertracolare cu regimulu si cu capacitatile din diet'a viitor, sa caute calea si modulu celu mai potrivit pentru vindecarea si respective pentru aducerea loru la valore.

3. In fine conferint'a reintregesc comitetul permanent alu natiunei, pentru presentarea acestei'a in tote causele ei pre tempulu cîndu conferint'a generala nu e adunata.

Sabiul 7/19 Maiu 1872.

### Comitetul conferintei natiunale române tienuta la Sabiu in 5—6 Maiu a. c.

#### Avisu.

Adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului român se va tineea in anul acest'a la 5. si 6 Augustu st. n. in S. Sebesiu; asid comitetul insarcinat cu primires ospetiloru, postesc pre toti pre stimatii domni, cari au intenție si dorescu a ne onoră, cu prezent'a loru, sa bine-voiesca a se insinua la subsemnatul celu multu pâna la 25 Iuliu a. c. st. n. aretându apriatu, ca voru a participa singuri ori insociti de stimatele loru familie?

Informație despre incautirarea celoru insinuati se capeta la sosire in S. Sebesiu la otelul "Leulu de aur" din cetate. \*)

S. Sebesiu in 20 Iuniu 1872.

pentru comitetul arangiatoriu

I. Tipiu

Prot.

\*) Cele-lalte diurnale române suntu rogate a reproduce acestu avisu in colonele sele.

#### Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Glodu in protopresbiteratulu gr. or. II-le alu Geoagiu'i constatator din 64 familii cu 380 susflete, se scrie concursu pâna in 29 Iuniu a. c. 1872.

Emolumentele suntu, dela tota famili'a căte 1 ferdela cucurudiu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiile parochiale, si căte o di de lucru pre anu, cari tote computate dau unu venit uanoal de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acesta parochia, indrepatiti fiindu in intelestul statutului organicu, sa-si ascerna concursele la subsrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contilegere cu comitetul parochialu din Glodu.

Sabinu Piso prot.

(3—3)

#### Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Zlasthi, in protopresbiteratulu gr. or. alu tractului Hatieg, — statatore din 445 susflete se scrie concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu: 4 jugere pamento aratoriu, — 900 orgi □ senatiu si o viia, stol'a indatinata, căte o ferdela cucuruzu nesfarmatu (cu tulou) si cortel naturalu, care calcilate laolalta dau unu venit uanoal intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acestu postu, sa bine-voiesca a-si adresă concursele loru bine instruite conformu statutului organicu la sub-srisulu in Hatiego.

Hatieg in 24 Maiu 1872.

In contilegere cu comitetul parochialu Ioanu Ratiu protopopu.

#### Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Cibu protopresbiteratulu gr. or. II-le alu Geoagiu'i, constatator din 86 familii 507 susflete.

Emolumentele suntu, dela tota famili'a căte o ferdela cucuruzu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiile parochiale, si căte un'a di de lucru pre anu, cari tote computate dau unu venit uanoal de 198 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acesta parochia, au sa fie clerici absoluti si concusele loru provediute cu documentele necesarie sa le adresie sub-srisulu pâna in 24 Iuniu a. c. 1872.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contilegere cu comit. parochialu din Cibu. Sabinu Piso, prot. gr. or.

#### Concursu.

Devenindu postulu de notariu in comun'a Boiti'a vacantu, se provoca doritorii de a ocupă acestu postu a-si tramite suplicele loru instruite cu testimoniole de studii, moralitate si de sciint'a deplina a limbei române pâna la 15 Iuliu a. c. la sub-srisulu inspectoratu cercuale.

Cu postulu acesta suntu impreunate următoarele venite:

1. Salariulu ficsu anuale in bani 340 fl. v. a.
2. Unu pausialu de cancelaria pre anu 9 fl.
3. Cuartiru liberu si 4 orgii de lemne pre anu, in fine anumite tacse dupa lucruri de natura privata etc.

Dela inspectoratulu Boitiie.

Sabiul 22 Iuniu 1872.

(1—3)

#### Concursu.

Pentru ocuparea postului preotescu la vacanta parochia româna orientala Somesiu'aleu constatator din 746 susflete din protopresbiteratulu Clusiu'i, — aprópe de Clusiu, pedestru un'a ora, — se scrie concursu pâna in 16 Iuliu 1872. —

Venitulu preotescu, cu acestu postu preotescu impreunat, este urmatoriu:

1. Portiunea canonica, preste carea trece calea ferata de 8 jugere comosata, — aprópe de comună. —
2. Dela 100 familii o mertea mare de bucate. —
3. O di de lucru cu palm'a (claca) dela 100 familii.
4. Stol'a usuata, pâna la definitiv'a regulare si doare. —
5. Cas'a parochiala cu 2 incheperi si un'a coena in midiloci, ce fiindu vechia este sperantia a se edifica de nou din pétra. —
6. Gradinutia lângă cas'a parochiala. —
7. Usufructuarea cimitierului vechiu de lângă biserică. —

Doritorii de a ocupă acestu postu preotescu, suntu poftiti a tramite concusele sele, bine-instruite dupa §-lu 13. din statutulu organicu congresualu din 1868, sub-srisulu, celu multu pâna in 14. Iuliu, că in 16. negresitul sa se pote tiené alegerea. —

In contilegere cu comitetul parochialu.

Clusiu 5 Iuniu 1872.

V. Rosiescu

prot. român gr. or.